

Inhoud colleges

- Inleiding
 - De filosoof en het tijdsbeeld
- Tekst behandelen en van commentaar voorzien
 - Leeswijzer staat op onze website
- Kritiek en plaatsing door anderen
 - Annex en andere commentaren
- Terugblik en relatie huidige tijd
 - Tekst op onze website

Maieutiek 2016-1

Ortega Y Gasset

- 1883 (Madrid) – 1955 (Madrid)
- krant El Imparcial
- Studie bij Jezuiten op diverse universiteiten (Grieks, filosofie, recht, letteren) uiteindelijk centrale universiteit Madrid (letteren en filosofie)
- 1905-1908 naar Duitsland dan weer Madrid

Maieutiek 2016-1

Vervolg Ortega Y Gasset

- 1911 hoogleraar Madrid (24 jaar met onderbreking)
- 1929 verzet tegen inperking acad. Vrijheid
- 1929 politiek actief (2de revolutie)
- 1936 Spaanse burgeroorlog, vlucht naar Europa en door naar Argentinië (1939).
- 1945 Terugkeer, maar tegenwerking in Spanje, veel publicaties in Duitsland. Reist veel o.a. naar Duitsland (Heidegger)

Maieutiek 2016-1

Tijdsbeeld

- 1898 oorlog met V.S. Spanje verliest zijn laatste koloniën.
- Spanje zoekt nieuwe eigen vorm. Terug naar Spaanse wortels of door naar Europese verbanden. Ortega publiceert veel over doorgroeien naar Europese eenheid.
- Politiek erg onrustig. Burgeroorlog neutraal in WO I en deels in WO II. Ortega is tijd gevlucht en ondervindt veel tegenwerking. Biedt ruimte aan intellectuele voorhoede én verheffing van het volk

Maieutiek 2016-1

Filosofische positie

- Nietzsche
- Neo-kantianisme (Duitsland) grote invloed, maar ook beknellend
- Fenomenologie (Husserl)
- Existentialisme (deelt aantal ideeën met Heidegger, m.n. over heden als knooppunt tussen verleden en toekomst en het aanwezig zijn van dood in het leven.

Maieutiek 2016-1

Spaanse denker, Europees geschoold

- Zoekt inspiratie vanuit Europa, maar probeert ook te bewijzen dat hij zelfstandig ideeën heeft ontwikkeld.
- Ortega ziet Spaanse filosofie als filosofie van het samenzijn.
- Dit i.t.t. Duitse eenzame denken ("ik denk te denken") en Engelse empiristen. (Alle kennis die men verkrijgt, is gebaseerd op zintuiglijke ervaringen)

Maieutiek 2016-1

Mensbeeld

- "Ik ben ik plus mijn omstandigheden."
- Ik leef in het nu, gericht op de toekomst, maar gevormd door het verleden.
- Leven is co-existentie.
- Leven en kennis is perspectiefisch.
- Leven is een inspanning die we op ons moeten nemen.

Maieutiek 2016-1

Tijdsbeeld Ortega

- Kenmerk van modern tijd is zekerheid via zintuiglijke waarneming. De wereld en ik zijn gescheiden.
- Mechanisme; wereld is verzameling objecten die middel oorzaak en gevolg verbonden zijn of kunnen worden en te beschrijven zijn in mathematische termen. (15).
- Subjectivisme loopt uit op relativisme en is filosofische harakiri.
- Rationalisme leidt tot amputatie van het leven en verliest zich in abstracties. (17)

Maieutiek 2016-1

Leef en denk

- Ik leef dus ik denk, Descartes op zijn kop. Het leven is uitgangspunt; "ik ben ik en mijn horizon" (18)
- Mensen zijn dingen én een perspectief,
- "Gedachten zijn van mij, maar mijn leven is niet van mij-ik behoort ertoe." (19)
- Mens als centaur; half natuur en half de natuur transcenderend. De mens heeft geen natuur, maar een geschiedenis. Is daarom een drama.
- De mens is actief en heeft een levend innerlijk, i.t.t. dieren die zonder de prikkel van buitenaf eten en paren en verder sussen.

Maieutiek 2016-1

De massamens

- Geen opstand van de horden omdat de massamens van Ortega juist trage inertie heeft, meer deeg of wolven.
- De massamens zijn wij zelf iedereen wordt verleid tot passiviteit, omdat wij geen beperking meer ervaren.
- De massa is de groep (meerderheid) die het leven niet actief opneemt en de enkeling (elite, minderheid) doet dat wel.

Maieutiek 2016-1

Wat staat er op het spel?

- Wat ons overkomt is dat wij niet weten wat ons overkomt (p.14)
- We zitten vast in deze onoverzichtelijke situatie en worden verleid om niet na te denken, te genieten, het onszelf gemakkelijk te maken.
- Wegens succes zien we niet meer dat de hele cultuur (Opera en Mc Donalds) het resultaat is van inspanning die moet worden voortgezet om niet terug te vallen.

Maieutiek 2016-1